

deseterim volilnim možem vsilili Žičkarja za poslanca, ko niti eden duhovnik zraven ni bil. Ali ne smeši «Slov. Narod» s svojimi neumnimi trditvami samega sebe?

Slov. Gradec. (Blagoslovljen je nemške sole.) Naši hajlovci so se vsi hripavi od zadnje nedelje, ko se je blagoslovila slovenjegraška ponemčevalnica. Toliko praske in kričanja v naši dolini že dolgo ni bilo. Pa čeprav je največja zmožnost naših hajlovcev ne v glavi ampak v krepkih pljučah, vendar sami bi ne mogli napolniti naše doline s svojim vriskom. Zato so si naročili iz vseh štirih vetrov sveta pomagache. Dobro znamenje je, da naši Nemci ne morejo sami narediti nobene večje slavnosti, ker jih je premalo, ampak morajo za vsaki slučaj v druge kraje iti na posodo prosit. V Slovenjogradec so prišli ob tej priliki tudi isti gospod, o katerem je dolgouhi »Štajerc« trdil, da so na shodu v Mariboru rekli, da »slovenski kmet ni pošten.« Iz tega se razvidi, kiki prijatelji slovenskega kmeta so bili zadnje nedeljo v Slov. gradu vkup zbrani.

O nalogi nemške šole se je veliko govorilo. Kot glavni namen nemške šole se je naglašalo, da mora otroke v nemškem duhu vzgojevati. Prvo torej ni, da se otroci mnogo naučijo in dobro vzgojijo, ampak da postanejo zagrizeni Nemci in nemškutarji. Stariši, pred tako šolo pozor!

Cerkvene zadeve.

Prvi mučeniki 20. stoletja. Misijonski časnik «The Annals of the Propagation of the Faith» piše: «Prvič v tem stoletju se je prelivala krščanska kri zaradi sv. vere v provinciji Maranhao, meječi ob provinciji Amazon in Para v Braziliji. V gorenjem Alegru več milij od Bara du Corda so sezidali nekateri italijanski kapucini, duhovniki in bratje, priprost samostan in šola za spreobrnitev in vzgojo indijanskih otrok. Misijonarji so se preživljali z obdelovanjem polja in živeli v najlepšem miru z divjaki-rudečkožci, tudi so že krstili več odraslih Indijancev. Kar se je nezaupnost polastila divjakov. Nekateri izmed njih so razstrosili lažljivo vest, da menihi le zato vzgajajo indijanske otroke, da jih pozneje prodajajo v tuje dežele. To je razburilo Indijance do skrajnosti. Tolpe divjakov so oborožene z noži in puškami, naškočile cerkev in samostan in neusmiljeno pomorile misijonarje in katekumene. Potem so krvoločneži zažgali gospodarska poslopja in napadli hiše in kmetije krščanskih Indijancev. Pomorili so cele družine. Andrej Karol de Oliveira, v čegar hiši je bilo zbranih 28 kristijanov, je težko ranjen pribežal v Barra in prinesel žalostno poročilo, da so na najgrozovitejši način umorili njegovo ženo in otroke in vse, ki so bili v njegovi hiši. Kakor hitro so oblasti zvedele o tem mesarskem klanju, so takoj odposlale oddelek vojakov pod poveljništvom kapitana Tomaža Vierra Passos na lice mesta. Dospelšim v Alto Alegre, se je pokazal grozovit prizor. Cerkev, samostan in šola so bili nastlani z mrličmi, mlake krvi so bile videti povsod in divji Indijani so ropali in onečastovali mrtva trupla krščanskih mučnikov. Kapitan Passos je takoj ukazal streljati na divjake, a v istem trenutku je pridrla iz gozda množica oboroženih Indijancev. Začel se je boj, a poveljnik Passos je takoj spoznal, da se ne more ustavljati veliko močnejšemu sovražniku in se je umaknil nazaj. V petih minutah so bili štirje njegovi vojniki ubiti in enajst ranjenih. Napad na cerkev so pripravili divjaki s satansko zlobnostjo. Izvršili so ga v času, ko se je darovala sveta maša, in sicer v najsvetejšem trenutku, pri povzdigovanju. Nihče ni slutil nevarnosti, ko so se vsule kroglice kakor toča na uboge kristjane klečeče pred oltarjem. Kapitan Passos ceni število umorjenih kristijanov na dvesto. «Slov. List».

Cerkev Matere Milosti v Mariboru. Kako je kaj z našo Marijino cerkvijo v Ma-

riboru? Ali še obstoji Marijina družba za zidanje cerkve in se prinašajo družniki svoje milodare za cerkev Matere Milosti? Tako nas povprašujejo naši dobrotniki od mnogih strani. Odgovorimo, da kmalu naročimo novi oltar in novi krasni prestol za čudodelno podobo Matere Milosti, ki bodeta primerna mogočni stavbi in slikarji cele cerkve. Ker so nekateri družniki zaostali se svojimi milodari, ki znašajo blizu 120.000 K in še smo vrhu tega zmiraj dolžni 80.000 K, nam še ni bilo mogoče naročiti novega oltarja in prestola za čudodelno podobo. Prosimo tedaj naše družnike in dobrotnike, naj zopet začnejo, ko to preberejo; saj se njim ni treba ozirati na izostale milodare v pretečenih letih! Zadolvoljni smo, če nas le zanprej ne pozabijo in ne zapustijo. Nove družnike še vedno radi sprejemamo. — Frančiškanski samostan v Mariboru, 6. novembra 1901. P. Filip Benicij Perc, gvardijan. P. Kalist Heric, župni upravitelj in predsednik Marijine družbe.

Cven pri Ljutomeru. Naša cerkev v Ljutomeru, katera je bila letošnje leto vsled požara hudo poškodovana, je spet obnovljena. Slikar Horvat iz Gornje Radgone je res opravil svoje delo čedno in prav okusno, za kar mu izrekamo tukaj našo pohvalo. Edino kar še nam manjka, so orglje, kjer se je požar vnel in potem tudi drugo cerkveno spravo poprijel in deloma vničil. Pričakujemo da bodo orglje, katere so novo naročene, odgovarjale po svoji zvočnosti, natančnosti in prijetnosti glasov terjatvam našega časa.

Gospodarske stvari.

(Piše Ivan Vuk.)

Razložek med svežim in starim gnojem. Ako gnoj dalje časa leži, izpremeni se močno. Prej slamnati gnoj postane sčasoma droben in masten. V svežem gnoju se še dobro pozna stelja, pozneje pa segnije vse skupaj v črno, špehasto tvarino. Pri tem se množina gnoja zmanjša; iz velikega kupa postane majhen kup gnoja. V kupu ležoč gnoj segnije s pomočjo zraka (kisika), toplote in vlažnosti. Pri tem razkroju se razvijajo poglavitne snovi: ogljikova kislina, ubežljivi amonijak in samočisti dušik; vse te snovi uhajajo v zrak, in sicer v toliko večji množini, kolikor slabše ravnamo z gnojem. Veliko samočistega dušika se napravlja posebno v tistem gnoju, kateri gnije v preveliki moči, kar vidimo največ pri nas. Z dušikom se izgubi najdragocenejša snov iz gnoja. Prestar gnoj je malo vreden, ker je pust in prazen na redilnih snoveh. Ravno kar izkidan gnoj je pa preveč slamnast, nekako presurov za rabo. Od 100 kg svežega gnoja dobimo komaj polovico mastnega ali špehastega gnoja.

Kako je v obče ravnati s hlevskim gnojem? S hlevskim gnojem moramo tako ravnati, da se blato in scalnica dobro pomešata s steljo in da se gnoja čisto nič ne izgubi. Posebno lahko se nam izgubi dragocena gnojnica in pa ubežljive snovi, kakor n. pr. amonijak, samočisti dušik, tedaj tiste snovi, ki nastajajo pri gnitju, in katere so najvažnejše v gnoju, ker se po njih ravna vsa vrednost gnoja. — Pri tej priliki lahko rečem, da je hlevski gnoj ravno to za rastlino, kar seno za živino. Dobro posušeno sladko seno tekne vsaki živini, po dežu izprano in pokvarjeno pa ni dosti prida. Ravno to velja za hlevski gnoj. Dobro napravljen gnoj izda veliko, dočim ni dosti pomagano z gnojem, katerega je dež izpral, solnce prepekalo itd. V nobeni stvari ne grešijo naši gospodarji toliko, kakor pri gnoju, ker ga puščajo še sploh v nemar. Kamorkoli grem, povsod vidim, da se gnoj pušča v kupčkih, kakor se je zmetal na gnojišče in da se gnojnica odtega po potih in cestah, da človek skoraj iti ne more. Ker je scalnica posebno bogata na dušiku, je zaradi tega zelo važno gnojilo za rastline. Gnojilnica je pa še več vredna, ker ima v sebi tudi vse tiste snovi iz gnoja, katere je v sebi raztopila. Velika

škoda in napaka je tedaj, če gospodarji kupujejo razna gnojila, gnojnico pa puščajo odtekati z gnojišča. To je pač potrata v gospodarstvu, da je ni najti jednake. Žalibog, da naši gospodarji še sedaj tega ne izprevidijo, in da hodijo v veliko škodo še vedno po potu starokopitnosti. Ako se še jim tako prigovarja in dokazuje, vse nič ne pomaga. Odgovor je vedno eden in isti: «Moj oče in dedek sta tako delala pa sta tudi gnojila, pa še bom jaz.» Radoveden sem, ali bo veljal zmiraj ta izgovor.

Sestava hlevskega gnoja. Hlevski gnoj obstoji iz blata, scalnice in stelje. Blato je bogato na fosforovi kislini, scalnica pa na dušiku in kaliju. Iz tega lahko vidimo, da dobimo le tedaj najboljši gnoj, ako mešamo blato s scalnico. Čim boljša je krma, katero dajemo živini, tem boljši je tudi gnoj. Slama in sploh premalo tečna krma daje slab gnoj.

Vrednost gnoja se ravna tudi po stelji. Steljo rabimo v prvi vrsti za to, da imajo živali snažno, suho in gorko ležišče, potrebujemo jo pa tudi za to, da se z njo pomeša gnoj in tako zlajša vso nadaljno ravnanje z gnojem. S steljo zboljšamo gnoj in povečamo njegovo množino. Važna je stelja tudi za to, ker vpije gnojnico in pomaga, da gnoj prehitro ne gnije.

Najboljša stelja je slama; ona popije največ gnojnice in daje gnoj, ki najbolje rahlja težko zemljo. Slami podobno steljo daje močvirna trava. Listje je že nekoliko slabejše za nasteljo; kjer se pridela malo slame in še se ta porabi za krmo, škopo itd., tam so gospodarji prisiljeni, rabiti za nastil listje in druge stvari. Praprto je tudi dobra Zdrobljena šota — šotni drobis — je prav dobra nastelja. Žaganje ni dosti prida, ker je trdo in se ne napije z gnojnico; zaradi tega tudi počasi gnije. Tudi mah ni dosti prida. Smrečje, brinje daje tudi slabo steljo, ki je porabna za težko zemljo. Nekateri porabijo za nastil tudi posušeni plevel; proti taki porabi ugovarjam, ker se s plevelnim gnojem «vedoma» seje plevel po njivah. V plevelu je najti več ali manj kaljivega semena, ki se z gnojem vred raztrosi po njivah. Čim boljša je stelja, temveč je vreden tudi gnoj.

V desetih meterskih centih gnoja nahajamo približno sledeče množine najvažnejših redilnih snovij: 4,2 kg dušika, 1,9 kg fosforove kisline in 5 kg kalija.

Redilne snovi so v gnoju deloma težko raztopne, tako da jih rastline ne morejo takoj porabiti. Zaraditega tudi vidimo, da izda hlevski gnoj za več let. Posebno ugodno vpliva hlevski gnoj tudi zaradi tega na rodovitnost zemlje, ker se napravlja iz njega črna prst, katera dobrodejno pomaga, da se težka zemlja rahlja, lažje ogreva i. t. d.

Koliko se izvozi vina iz Italije v Avstro-Ogrsko. Po izkazu uradne statistike se je l. 1898 iz Italije izpeljalo vina skupno 246 milijonov hektolitrov, a leta 1899 238 milijonov. Od izpeljanega vina je lani prišlo v Avstro-Ogersko 123 milijonov hektolitrov, v osrednjo in južno Ameriko 0312, v Švico 0311 in v Nemčijo 0240 milijonov hektolitrov. Še več je dohajalo v našo monarhijo italijanskega vina primeroma lansko leto. Kajti l. 1899 se je vpeljalo do konca meseca sept. 844.537, a lani 956.585 hektolitrov. Skupno se je lani do novembra v Avstro-Ogersko pripeljalo vina v sodih 977.377 hektolitrov, torej komaj 21.000 hektolitrov več kot samo iz Italije. Teh podatkov so lahko veseli žejni pivci, a žalostni posestniki domačih vinogradov, kateri morajo poleg visokih davkov drago plačevati delavce. Zdaj imamo zopet trgateg, in s skrbjo gledajo naši vinogradniki v bodočnost, če jim bo zopet toliko škode naredila tuja konkurenca. Zadnji čas je, da si s pravično trgovsko pogodbo varuje domači pridelek. Po »Slovenca«.